

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTERIJA

Juridinių asmenų registras, kodas 188603091, A. Volano g. 2/7, LT-01516 Vilnius,
tel. (8 5) 219 1225 / 219 1152, faks. (8 5) 261 2077, el. p. smmin@smm.lt, http://www.smm.lt,
atsisk. sąsk. Nr. LT30 7300 0100 0245 7205 AB bankas "Hansabankas", kodas 73000

Kėdainių rajono lietuvių kalbos
mokytojams

2007 - 02 - 13 Nr. Par-66/12/76-32
į 2007 - 01 - 29 Nr.

DĖL ATSAKYO Į KREIPIMĄSI

Švietimo ir mokslo ministerija atidžiai išnagrinėjo Jūsų kreipimąsi: apsvartė kreipimosi Situacijos ir Problemų dalyse įvardytas problemas. Sutinkame, kad kai kurios iš jų yra ne tik aktualios, bet ir artimiausiu metu spręstinos, nors dėl kai kurių jau padaryti rimti žingsniai. Šiuo metu koreguojamos ir kai kuriais atvejais siauriamos Bendrosios programos; netrukus visas mokyklas pasieks daugiau konkrečios informacijos apie 2008 metų lietuvių kalbos brandos egzamino užduotį, skatinsime rengti įvairesnę metodinę informaciją lituanistams, pasirūpinsime jos patekimu į mokyklas; jau šiuo metu ministerijos tinklalapyje yra sukurtas specialus skyrelis, skirtas lietuvių kalbos egzaminų įvedimo informacijai skelbti (www.smm.lt/ugdymas/bendrasis); artimiausiu metu bus sukurtas informacijos skyrelis lituanistams ir Švietimo plėtotės centro, ir Nacionalinio egzaminų centro internetiniuose tinklalapiuose (www.pedagogika.lt ir www.egzaminai.lt) ir kt. Kai kurios kitos problemos tikrai išsprendžiamos mokyklos lygiu: mokinių dalyvavimas ir rengimas konkursams yra neprivalomas, ypač jei abejojama kurio nors kokybe; niekur nereglamentuojama, per kokį laiką ugdymo procese mokinys turi parašyti rašinį, tad visa tai sprendžia mokytojas. Tačiau suprantame motyvuotą susirūpinimą dėl gana didelio mokinių skaičiaus klasėje, kartais tenkančio dirbti neapmokamo darbo ar rūpesčių dėl mokinių rezultatų. Akivaizdu, kad ir ministerijai, ir savivaldybėms, ir mokyklų vadovams reikia atidžiau įsiklausyti į lituanistų keliamus klausimus. Tad atsakome į kreipimosi Siūlymų dalį nuosekliai.

1. Mažinti lietuvių kalbos mokytojams skirtų etatinių pamokų krūvio iki 15 val. kol kas nenumatoma, nes tai reikštų labai didelį papildomų lietuvių kalbos mokytojų poreikį (mokyklose lituanistų turėtų didėti beveik vienu ketvirtadaliu), dėl kurio galėtų būti labai daug neigiamų pasekmių. Suprantamas mokytojų noras didinti dalyko savaitinių pamokų skaičių, taip mokiniams darbas taptų ne toks intensyvus. Tačiau turime galvoti ir apie mokinių krūvius: siūlant didinti pamokų skaičių lietuvių kalbai, derėtų konstruktyviai pasiūlyti ir tai, kuriems mokomiesiems dalykams reikėtų pamokas sumažinti, nes mokiniui didinti savaitinių pamokų skaičiaus nebegalima.

2. Atsakydami į Jūsų siūlymą „didinti rašomiesiems darbams skirtų valandų skaičių dvigubai“ konstatuojame, kad toks valandų skaičius niekur nereglamentuotas, mokytojas pats turi į numatyti pagal konkrečiai klasei keliamus tikslus ir uždavinius, ugdymo tematikos ir problematikos sudėtingumą ir pan. Tačiau atkreipiame dėmesį, kad Nacionaliniai mokinių pasiekimų tyrimai rodo, kad didesnis rašomųjų darbų skaičius tikrai negerina mokinių rezultatų. Kaip jau minėta, šiuo metu

peržiūrimos Bendrosios programos ir išsilavinimo standartai, o dėl itin plačių 11-12 klasės literatūros programų jau buvo sulaukta gana daug priekaištų, į tai rengėjai stengiasi atsižvelgti.

Jūsų keliami klausimai dėl apmokėjimo už mokinių darbų taisyumą, egzaminų darbų taisyumą sprendžiami jau dabar. 2006 m. gruodžio 20 d. pasirašytas įsakymas Nr. ISAK-2408, kuriuo yra patvirtintas Švietimo įstaigų darbuotojų ir kitų įstaigų pedagoginių darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos aprašas (visą tekstą galima rasti internete adresu www.smm.lt/naujienos/nteises_a.htm). Aprašo 27.1 punkte yra numatyta, kad lietuvių kalbos mokytojui, turinčiam 18 kontaktinių valandų, už 10-12 klasių mokinių darbų taisyumą tarifikuojamos 3 papildomos valandos (atkreipiame dėmesį, kad dažnas lituanistas turi daugiau kontaktinių valandų, tad ir tarifikuojama turi būti atitinkamai daugiau valandų). Be to, įstaigos vadovas, vadovaudamasis Aprašo 27.4 punktu, gali tarifikuoti dar 2 papildomas valandas arba už darbų taisyumą arba už egzaminų darbų taisyumą, o pagal Aprašo 28 punktą, neviršydamas mokyklai patvirtinto darbo užmokesčio fondo, už vienu ar kitų darbų tikrinimą papildomai gali tarifikuoti dar iki 4 valandų. Taigi vien už sąsiuvinį ir už pavasario pabaigoje – vasaros pradžioje vykšančių egzaminų darbų taisyumą, už įskaitos vykdymą per savaitę gali būti tarifikuotos 9 valandos. Be to, informuojame, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugsėjo 30 d. nutarimu Nr. 1231 patvirtintoje Mokytojų darbo apmokėjimo sistemos programoje yra užfiksuota nuostata, kad už papildomai atliekamus darbus (tarp jų ir už darbų tikrinimą) papildomai bus tarifikuojamas kasmet didesnis valandų skaičius.

3. Bendrosios programos ir išsilavinimo standartai šiuo metu koreguojami ir dar pavasarį turėtų būti pateikti viešai svarstyti, lauksime ir Jūsų pastabų. Tačiau tiksliai nurodyti autorių neplanuojama, kaip, teisingai minite, buvo anksčiau, nes tokiu atveju mokiniai tik kala atmintinai parengtas klišes (tą problemą Jūs patys įvardijate 8 siūlyme apie kalbėjimo temas) savarankiškai nebemąstydami. Tai prieštarauja ir šiuolaikinėms ugdymo tendencijoms, ir bendroms ugdymo nuostatoms – mokyti vaiką mokytis, kritiškai mąstyti, pasirinkti reikiamą informaciją ir kt. Ir dabar rengiant egzaminą griežtai laikomasi nuostatos, kad ne daugiau kaip vieno iš pasirinktinai nagrinėjamų autorių kūrinys gali būti pateiktas egzamino užduotyje. (Jūsų minimame pavyzdyje J. Biliūnas yra privalomai nagrinėjamas, o S. Šaltenis – pasirinktinai.)

Galime diskutuoti dėl brandos egzamino samprotaujamojo rašinio tematikos siaurinimo iki trijų sričių – kalba, literatūra, kultūra. Tačiau ar tikrai toks tematikos susiaurinimas padės visiems mokiniams atskleisti jų gebėjimus samprotauti jiems žinoma ir aktualia tema, nes, kai minimos visuomenės gyvenimo temos, turima galvoje aktualios, nuolat diskutuojamos ir mokiniams tikrai žinomos jei ne iš lietuvių kalbos ir literatūros pamokų, tai bent iš gana artimo jų gyvenimo konteksto. Tačiau akivaizdu, kad šiai problematikai aptarti reikėtų skirti papildomos informacijos, tai artimiausiu metu bus padaryta ir mokytojai bus informuoti.

4. Visiškai pritariame, kad prieš įvedant į egzaminą naują užduotį turi būti parengta metodinė medžiaga. Egzamino užduotyje ir nebuvo samprotaujamojo tipo rašinių, kol nepasirodė pagal Bendrąsias programas ir išsilavinimo standartus parengti nauji kalbos vadovėliai, užduočių sąsiuviniai (beje, prie vieno iš vadovėlių yra parengta ir mokytojo knyga). Žinoma, kiekvienas galime priekaištauti dėl ko nors vadovėliams, užduočių sąsiuviniams ar pan., nes kiekvienas mokytojas, ypač lituanistas, yra kūrybinga individualybė, įvaldžiusi skirtingus bei įvairius ugdymo metodus, tad itin svarbu, kad mokymo priemonių, metodinių leidinių atsirastų kuo daugiau ir skirtingesnių, kuriais kiekvienas galėtų pasinaudoti pagal poreikį. Tad jeigu turite idėjų, norite ir galite pristatyti savo patirtį, labai lauksime pasiūlymų ir pasistengsime, kad toji patirtis pasiektų kuo daugiau lituanistų. O dabar tenorime informuoti, kad tiek darbų pavyzdžių, tiek darbų vertinimo pavyzdžių yra ir bus ieškoma, o užduočių sąsiuviniai ir metodinės priemonės jau yra inicijuotos ir yra rengiamos.

Labai tiksli Jūsų pastaba, kad Jus pasiekusios vertinimo normos yra abstrakčios ir gali būti skirtingai suvokiamos. Jos ir buvo išdalytos lietuvių kalbos mokytojams konsultantams bei savivaldybių lietuvių kalbos metodinių būrelių pirmininkams dar gruodžio mėnesį, kad su jomis susipažinę ir praktiškai pabandę mokytojai pateiktų pastabų (iki sausio vidurio), o pagal tas

pastabas būtų tikslingai koreguojamos, kad taptų aiškesnės, suprantamesnės. Sulaukta labai daug pasiūlymų (dažnai visiškai priešingų), kaip koreguoti vertinimo normas. Tos pastabos buvo apibendrintos, o normos jau pakoreguotos ir pačiomis artimiausiomis savaitėmis bus paskelbtos kartu su pavyzdine užduotimi Nacionalinio egzaminų centro tinklalapyje. Tačiau, kaip rodo visuotinė (ne tik Lietuvos) praktika, bet kurios rašymo užduoties vertinimo normos vis viena lieka gana abstrakčios ir jas vienodai traktuoti imama tik po vertinimo standartizavimo seminarų, kurie jau suplanuoti ir bus rengiami skirtingoms mokytojų auditorijoms (ne tik valstybinio egzamino vertintojams ar mokytojams konsultantams). Apie tokių seminarų organizavimą ir kvietimą dalyvauti juose bus informuojami visų savivaldybių administracijų švietimo padaliniai.

5. Pritardami idėjai, kad būtina kalbėtis su mokytojais, kiek laiko jie skiria darbams taisyti ir kiek realiai įvertina savo darbą, konstatuojame, kad tikrai ne su visais, bet yra kalbėta, turime informacijos ir iš kitų šaltinių. Ši informacija yra tiek skirtinga, o kartais ir neadekvati, kad realias išvadas labai sunku padaryti. Darbų taisymo trukmė priklauso ir nuo mokytojo temperamento bei kvalifikacijos, ir nuo konkrečios klasės mokinių pasirengimo lygmens, ir nuo užduočių pobūdžio, ir nuo vertinimo kriterijų, kuriais mokytojas vadovaujasi, ir nuo darbų apimties, net ir nuo paros laiko, kuriuo mokytojas taiso darbus, ir dar nuo daug ko. Tačiau šios idėjos neatmetame ir bandysime rasti kokį nors racionalų sprendimą.

6. Sutinkame ir palaikome šią Jūsų idėją, jau bandoma tai daryti ir, kaip minėta anksčiau, jei atsirastų ir daugiau mokytojų, turinčių idėjų ir norinčių pasidalyti savo patirtimi, būtinai ne tik palaikysime, bet ir paremsime tų idėjų įgyvendinimą.

7. Sutinkame, kad Pedagogų profesinės raidos centras gal ir ne visada spėja skubiai reaguoti į visus mokytojų poreikius, tačiau beveik visose savivaldybėse yra mokytojų švietimo ar kvalifikacijos centrai, esantys gerokai arčiau konkrečios savivaldybės mokytojų, galintys skubiau reaguoti į jų poreikius. Šiuo atveju labai svarbu pasinaudoti mokytojų konsultantų patirtimi ir informacija. Be to, būtina paminėti, kad pirmieji egzaminų kaitos, vertinimo seminarai būtent PPRC buvo organizuoti dar 2006 m. gruodžio mėnesį, jie bus organizuojami dar ir šį pavasarį, o sistemingai ir nuosekliai tiek su valstybinio, tiek su mokyklinio egzaminų darbų vertinimu PPRC kartu su NEC pradės dirbti ankstyvą 2007 metų rudenį. Detalesnė informacija mokykloms bus pateikta.

8. Suprantamas pageidavimas, kad kalbėjimo temos būtų keičiamos kas dveji metai, nors tai niekur nereglamentuota, tačiau tai nesunku padaryti. Jei yra toks pageidavimas, dėl temų keitimo kitais metais derinsime su NEC ir lietuvių kalbos ekspertais.

9. Nuostatos, kad egzamino programa turi būti keičiama ne vėliau kaip prieš dvejus metus, ministerija laikosi. Tikriausiai turėta galvoje gerokai vėluojant pateiktos Lietuvių gimtosios kalbos ir matematikos Pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo programos. Kadangi tai ne egzamino programa, iki šiol dvejų metų nuostata PUPP nebuvo taikoma, bet dėl naujų patikrinimo programų įsigaliojimo laiko abejonių būta, tartasi ir su mokytojais. Nuomonės išsiskyrė, bet vis dėlto daugelis pritarė idėjai, kad užduotis pagal naują programą būtų pradėta įgyvendinti dar šiais metais. Argumentai, kuriais remtasi, buvo šie: naujoji Lietuvių gimtosios kalbos pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo programa yra gerokai konkretesnė ir aiškesnė tiek mokytojui, tiek mokiniui; mokiniui naujoji programa yra palankesnė, nes panaikinti „slenksčiai“ (iki šiol neišlaikius kurios nors dalies visas patikrinimas būdavo neišlaikytas); testo dalis aprašyta konkrečiau ir nebeleis per daug „užkelti kartelės“; atlikdamas rašymo užduotį mokinys galės laisviau rinktis rašymo žanrą ir kt. Apsisprendimui jau šiomet pakeisti PUPP lietuvių kalbos programą įtakos turėjo ir Švietimo plėtotės centro vykdomas projektas „Mokymosi krypties pasirinkimo galimybių didinimas 14-19 metų mokiniams“, kurio vienas iš siekių – apibrėžti minimalų pasiekimų lygmenį. Tačiau pritariame, kad toks vėlyvas programos paskelbimas yra netoleruotinas.

Tikimės, kad atsakymas leis Jums susidaryti konkretų vaizdą, kas yra ar bus daroma, kad lituanistų situacija keistųsi. Švietimo ir mokslo ministerija nuoširdžiai stengiasi reaguoti į visus konstruktyvius, motyvuotus mokytojų siūlymus, tačiau prieš priimdami vienokius ar kitokius

sprendimus visuomet tariamės su visomis suinteresuotomis šalimis derindami pozicijas ir galimybes, tad kartais sprendimai nėra tokie greiti, kokių tikimasi. Turime pripažinti, kad kai kurios tiek Lietuvių kalbos ir literatūros mokytojų sąjungos, tiek Jūsų iškeltos problemos diskusijas apie lituanistus ir lituanistiką gerokai išjudino. Patikiname, kad netrukus turėtumėte pastebėti ir teigiamų pokyčių, padėsiančių Jums ramiau, be itin didelės įtampos dirbti tą darbą, kuriam skiriate visą savo šilumą ir dvasinį įkvėpimą – mokytojo lituanisto darbą.

Švietimo ir mokslo ministrė

Roma Žakaitienė

Audronė Razmantienė, 2191149;
el. p. Audrone.Razmantiene@smm.lt